

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobkyně: **P. V.**
bytem X
zastoupena JUDr. Kamilou Vránovou, advokátkou,
sídlem Masarykovo nám. 1065/11, 679 61 Letovice

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 1. 2020, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Včas podanou žalobou se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 22. 1. 2020, č. j. RN-7456184010-315-MSC, kterým zamítla její námitky a potvrdila rozhodnutí žalované ze dne 19. 11. 2019, č. j. X. Žalovaná rozhodnutím ze dne 19. 11. 2019, č. j. X

výrokem I. podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) odňala od 16. 12. 2019 sirotčí důchod pro dítě M. V., narozeného X, a výrokem II. podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) ZDP odňala vdovský důchod žalobkyni.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně předně uvádí, že s výrokem I. rozhodnutí ze dne 19. 11. 2019, č. j. X, kterým byl odňat sirotčí důchod pro syna M. V., souhlasí, neboť sama o ukončení výplaty sirotčího důchodu pro syna M. V. požádala z důvodu ukončení studia. Žalobkyně nesouhlasí s výrokem II. uvedeného rozhodnutí, kterým jí byl odejmut vdovský důchod, a dále nesouhlasí s rozhodnutím žalované ze dne 22. 1. 2020, č. j. X.
3. Žalobkyně považuje rozhodnutí žalované za věcně i právně nesprávné. Nárok na vdovský důchod jí vznikl po smrti manžela M. V. ke dni 30. 11. 1995, tedy rozhodná skutečnost pro přiznání vdovského důchodu musí být posuzována dle platných právních předpisů v té době, ale i podle skutečností vyvstalých v současnosti. Žalovaná nesprávně posoudila nárok žalobkyně na výplatu vdovského důchodu, neboť nesprávně posoudila ustanovení § 46 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. Žalovaná nevzala v potaz, že jako matka má dva syny, a to M. V., narozeného 3. 12. 1994, a P. D., narozeného X. Přestože syn M. V. ukončil studium, žalobkyně nadále pečuje o nezaopatřené dítě P. D. a k datu X dosáhla věku 45 let. K tomuto datu tak prokazatelně pečovala o dvě vlastní nezaopatřené děti a jsou splněny podmínky pro výplatu vdovského důchodu po zemřelém manželu M. V..
4. Žalobkyně nesouhlasí s názorem žalované, že nelze její námitkám vyhovět, neboť její syn P. D. se narodil 7 let po smrti jejího manžela M. V., a ani nebyl vychováván v rodině zemřelého. Poukázala na judikaturu Nejvyššího soudu, podle níž se nevyžaduje, aby u vdovy vychovávající děti šlo o společné děti vychovávané v manželství s manželem, od kterého vdova odvozuje svůj nárok na vdovský důchod. Nemusí tedy jít o společné dítě vdovy a zemřelého. Žalovaná tedy nesprávně posoudila skutkový i právní stav a jejím rozhodnutím byla zkrácena na svých právech.

III. Vyjádření žalovaného

5. Žalovaná především uvedla, že dítětem se podle ustanovení § 46 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995, rozumí dítě, které má nebo by mělo po zemřelém manželu nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychovááno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich převzato do dne smrti manžela do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Syn žalobkyně P. D. se přitom narodil 7 let po smrti jejího manžela, a tudíž ani nebyl a nemohl být vychováván v rodině zemřelého a nesplňuje tak definici dítěte pro účely posouzení nároku na vdovský důchod. Žalobkyně tak nadále nesplňuje žádnou z podmínek pro zachování vdovského důchodu.
6. Žalobkyní uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, a to zejména rozhodnutí ze dne 10. 7. 2003, č. j. 2 Ads 2/2003-57 a rozhodnutí ze dne 25. 2. 2009, č. j. 4 Ads 118/2008-79, nedopadá dle žalované na daný případ a je naopak podle jejího názoru potvrzením správnosti rozhodnutí žalované.

IV. Posouzení věci krajským soudem

7. Krajský soud v Brně na základě včas podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2, věta první, s. ř. s.), jakož i řízení předcházející jeho vydání, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). O žalobě soud rozhodl, aniž nařizoval jednání, za podmínek vyplývajících z ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s.
8. Ze spisů vyplynuly následující pro rozhodnutí podstatné skutečnosti.
9. Žalobkyni vznikl nárok na vdovský důchod po smrti manžela M. V. ke dni X a ke stejnému dni vznikl nárok na sirotčí důchod i synovi žalobkyně a zemřelého M. V. Žalobkyně nepřetržitě pobírala vdovský důchod až do dne 26. 11. 2019, kdy syn M. V. ukončil studium. Žalobkyni se dne X narodil další syn P. D., který je dosud nezaopatřený a v její péči.
10. Podle ustanovení § 82 ZDP byl-li vdovský důchod přiznán před 1. lednem 1996 a ke dni 1. ledna 1996 vdova nesplňuje žádnou z podmínek stanovenou tímto zákonem, zůstává nárok na vdovský důchod zachován, pokud jsou splněny podmínky nároku na vdovský důchod stanovené předpisy platnými ke dni 31. prosince 1995 (odst. 1). Došlo-li k zániku nároku na vdovský důchod před 1. lednem 1996, vznikne nárok na vdovský důchod znovu, splní-li se po 31. prosinci 1995 podmínky nároku na vdovský důchod stanovené předpisy platnými ke dni 31. prosince 1995, a to ve lhůtě a ve výši stanovené těmito předpisy (odst. 2). Vdovský důchod podle odstavců 1 a 2 se považuje za vdovský důchod podle tohoto zákona s tím, že nárok na vdovský důchod zanikne, nebude-li vdova splňovat podmínky nároku na tento důchod stanovené tímto zákonem ani předpisy platnými ke dni 31. prosince 1995 (odst. 3).
11. Žalovaný ve svém rozhodnutí správně uzavřel, že žalobkyni byl přiznán vdovský důchod podle § 82 ZDP a při posuzování splnění podmínek pro zachování jejího nároku na vdovský důchod se bude přihlížet k podmínkám, které trvaly podle platné právní úpravy ke dni 31. 12. 1995, tj. k zákonu č. 100/1988 Sb. Nárok na vdovský důchod vznikl žalobkyni před 31. 12. 1995, od 1. 1. 1996 splňovala z důvodu péče o nezaopatřené dítě M. V. podmínky nároku na vdovský důchod stanovené dosavadními i novými předpisy, a to nepřetržitě do dne 26. 11. 2019, kdy syn M. V. ukončil studium.
12. Podle ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995, vdova má nárok na vdovský důchod po dobu jednoho roku od smrti manžela.
13. Podle ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995, po uplynutí doby uvedené v odstavci 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže a) je invalidní, b) pečuje aspoň o jedno nezaopatřené dítě, c) vychovala aspoň tři děti, d) dosáhla věku 45 let a vychovala dvě děti, e) dosáhla věku 50 let, nebo f) dosáhla věku aspoň 40 let ke dni smrti manžela, který zemřel následkem pracovního úrazu utrpěného před 1. lednem 1993 při plnění pracovních úkolů v zaměstnání zařazeném do I. pracovní kategorie za okolností uvedených v § 19 odst. 1 nebo který zemřel při výkonu služby v ozbrojených silách.
14. Podle ustanovení § 46 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995, dítětem podle odstavce 2 písm. b) až d) se rozumí dítě, které má nebo by mělo po zemřelém manželu nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychovááno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich

převzato do dne smrti manžela do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

15. Žalobkyně namítá, že podle ustanovení § 46 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995, má nadále nárok na vdovský důchod, neboť splňuje podmínku, že dosáhla věku 45 let a vychovala dvě děti. Těmito dětmi žalobkyně rozumí syna M. V. a P. D..
16. Žalovaná však vycházela ze skutečnosti, že syn žalobkyně P. D. není synem zemřelého M. V. a narodil se až cca 7 let po jeho smrti, a nemohl tedy být v rodině zemřelého vychovávan.
17. Z názorem žalované se krajský soud ztotožnil. V posuzovaném případě se syn žalobkyně P. D. narodil až cca 7 let po smrti zemřelého manžela žalobkyně M. V., a tudíž nelze vyvodit ani žádný rodinný vztah mezi zemřelým a P. D. I žalobkyně přitom připouští, že dle judikatury Nejvyššího správního soudu je preferován rodinný vztah zemřelého a dítěte vychovávaného v jeho rodině.
18. Žalobkyní uvedené rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2003, č. j. 2 Ads 2/2003-57, odkazující na rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 19. 11. 1971, č. j. 4 Co 115/1971, dle kterého *„pro splnění podmínky, že vdova vychovala dvě děti, se nevyžaduje, aby šlo o společné děti vychovávané v manželství s manželem, od kterého vdova odvozuje svůj nárok na vdovský důchod. Stanovisko tak dává odpověď na vztah dítěte a zemřelého, když preferuje určitý rodinný vztah – tedy společnou výchovu dítěte, a podle odůvodnění nemusí jít o společné dítě vdovy a zemřelého“*, podle názoru krajského soudu nepodporuje argumentaci žalobkyně, ale naopak argumentaci žalované, když z něj výslovně vyplývá, že rodinný vztah zemřelého a dítěte, které nemusí být společným dítětem zemřelého a vdovy, je založen společnou výchovou dítěte s vdovou.
19. Rovněž rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2009, č. j. 4 Ads 118/2008-79, uváděné žalobkyní, akcentuje podmínku výchovy dítěte vdovou zemřelým, byť se nemusí jednat o společné dítě vdovy a zemřelého.
20. Co se týče podmínek aktuální právní úpravy, žalovaný správně uzavřel, že žalobkyně rovněž nesplňuje žádnou z podmínek pro nárok na vdovský důchod, když sice dle § 50 odst. 2 písm. a) ZDP pečuje o nezletilé dítě, ale dle § 50 odst. 3 ZDP se tímto dítětem rozumí dítě, které má po zemřelém nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychováno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich převzato do dne smrti manžela do péče nahrazující péči rodičů. Opět je tedy akcentován vztah zemřelého a dítěte, který zemřelý manžel žalobkyně M. V. a syn žalobkyně P. D. nikdy nemohli navázat.
21. Zde dále soud poukazuje i na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2015, č. j. 4 Ads 94/2015-21 (byť skutkově se jednalo o odlišnou věc), které se vztahuje k ustanovení § 50 odst. 3 ZDP, a v němž Nejvyšší správní soud učinil závěr, že *„je totiž zřejmé, že zákonodárce úpravou obsaženou v § 50 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění považoval za nutné zohlednit určité sociální vztahy mezi blízkými osobami, na druhé straně však zakotvil, že tyto sociální vztahy musí mít určité zákonné znaky, aby je bylo možné odlišit od jiných a aby je bylo možné vůbec identifikovat a prokázat.“*
22. Obdobně se vyjádřil i Krajský soud v Praze v rozhodnutí ze dne 29. 3. 2021, č. j. 42 Ad 40/2019-23, kdy *„nárok na vdovský důchod podle § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém*

pojištění lze založit pouze na péči o takové nezaopatřené dítě, které mělo k zemřelému určitý vztah, jenž je vyjádřen v § 50 odst. 3 tohoto zákona. Musí jít buďto o dítě, které po zemřelém pobírá sirotčí důchod (tj. vlastní dítě zemřelého), nebo právě o dítě, na jehož výchově se zemřelý podílel. Mezi zemřelým a dítětem musí tedy existovat sociální vztah, který musí naplňovat určité znaky, aby jej bylo možno identifikovat a prokázat a rovněž jej odlišit od jiných sociálních vztahů, jimž zákonodárce zvýhodnění v podobě tohoto typu důchodu přiznat nemínil.“

23. Je možno uzavřít, že podle původní i aktuální právní úpravy je pro přiznání vdovského důchodu požadován vztah mezi dítětem dle § 50 odst. 3 ZDP a zemřelým, kdy zemřelý se osobně podílel na výchově tohoto dítěte. „Rodinou zemřelého“ je tedy myšlena rodina, se kterou zemřelý žil do doby než zemřel. Podle názoru soudu není účelem zákona, aby vdově pokračoval nárok na vdovský důchod bez ohledu na to, zda vychovala i dítě, které nebylo dítětem zemřelého a zároveň s ním nebylo ani nemohlo být v žádném rodinném vztahu, založeném výchovou zemřelého vůči tomuto dítěti. Z uvedeného tedy vyplývá, že žalovaná odňala vdovský důchod žalobkyni v souladu s právní úpravou.

V. Shrnutí a náklady řízení

24. S ohledem na vše shora uvedené dospěl soud k závěru, že rozhodnutí žalované, kterým byly námitky žalobkyně zamítnuty, bylo vydáno v souladu se zákonem a shora uvedené žalobní námitky nejsou důvodné. Soudu tedy nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou podle §78 odst. 7 s.ř.s. zamítnout.
25. Výroky o nákladech řízení mají oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně v řízení úspěšná nebyla, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nepřisluší. Žalované, která měla v řízení plný úspěch, pak žádné náklady spojené s tímto řízením nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015 č. j. 7 Afs 11/2014 - 47).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 24. září 2021

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.